

УДК 343.3

DOI 10.59553/2518-7546-2024-22-5

Григорій **НОВИЦЬКИЙ**

Доктор юридичних наук, професор,

Національна академія Служби

Безпеки України

E-mail: Blesna67@ukr.net

ORCID: 0000-0002-3073-369X

Михайло **СТИРАНКА**

Кандидат юридичних наук

Керівник АО «Стандарт» (Львів)

E-mail: Styrankamb@gmail.com

ORCID: 0000-0001-6400-4615

ЗАСТОСУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ З МЕТОЮ ПІАРУ (НА ПРИКЛАДІ ЙОГО СТАТТІ 110-2)

***Анотація.** Досліджено проблему фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України.*

Обґрунтовано, що здійснення господарської діяльності громадянами України на території РФ та сплата податків до бюджету РФ, а також здійснення господарської діяльності громадянами РФ на території України з послідувочою сплатою податків на території країни-агресора, на сьогодні, не містить ознак складу злочину передбаченого ст. 110-2 КК України. На підставі цього надано

рекомендації щодо змін та доповнень до чинного законодавства України, зокрема щодо доповнення чинного КК України ст. 111-3 «Фінансування або матеріально-технічне забезпечення діяльності держави-агресора, пов'язаної зі збройною агресією проти України чи окупацією/анексією її територій».

Ключові слова: податки, господарська діяльність, фінансування, насильницька зміна чи повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, зміна меж території чи державного кордону, санкції, держава-агресор, повномасштабна агресивна війна.

Постановка проблеми. З початком повномасштабної війни Росії проти України надзвичайно актуальною та суспільно значущою стала проблема вилучення російських активів, які знаходяться в Україні на користь держави. Робота з російськими активами в Україні відбувається переважно у рамках двох механізмів. Одним із найбільш поширених є арешт означених активів у кримінальних провадженнях та передача їх в управління АРМА.

Означений механізм передбачає порушення кримінального провадження. Як правило, такі провадження порушуються за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ст. 110-2 КК України.

При цьому, кількість щоденних повідомлень правоохоронних органів про передачу в управління арештованої власності створює у певної частини громадськості враження про мільярди гривень, котрі йдуть у дохід держави.

На думку автора, саме формування вказаного враження, або як прийнято тепер казати «піар» і є основ-

ною метою такої «правоохоронної діяльності». За великого рахунку, «піар так піар» і нічого б у тому не було небезпечного, як би такий спосіб піару:

- не порушував права і свободи конкретних осіб;
- не відволікав значні сили та засоби правоохоронних органів і судів від протидії реальній агресії та пов'язаних з нею злочинів;
- не створював передумови для корупції та злочинності в правоохоронних органах та судах;
- не перетворював Україну у нецікаву для потенційних інвесторів державу.

І головне, такий піар знищує принципи законності та правової визначеності. Найстрашніше, полягає у тому, що вказане знищення відбувається не тільки на рівні правоохоронних органів, а на рівні всього суспільства.

Між тим, суспільство, особливо таке як в Україні, завжди може «привести до тями» державу в особі правоохоронних органів чи навіть Президента. Але коли саме суспільство стає рушійною силою відвертих репресій і беззаконня, тоді під «всезагальні оплески» та «одобрямси» настає «1937 рік».

Окремі статті Кримінальний кодекс України стали інструментом політичного піару. На «озброєння» взяті склади злочинів з політичним підтекстом, зокрема і ст. 110-2. Очевидно, що на якомусь суто політичному рівні вирішили, що до деяких «формальностей» складу тих чи інших злочинів, варто відноситись «простіше», не дуже перейматися, адже «війна, ніколи вникати у деталі». Все це накладається на відвертий непрофесіоналізм постійно реформованих правоохоронних органів, відсутність правозастосовної практики із застосування «не патріотичних» складів злочинів і відверту безгра-

мотність окремих співробітників, які отримують знання про кримінальне право по ходу справи і виключно з «Гуглу».

Про майбутнє і **актуальність обраної теми дослідження**. Нинішні віпполітики навіть не усвідомлюють якого звіра вони випускають на волю. Вони не розуміють скільки зусиль і скалічених людських життів потрібно буде щоби знову взяти цього звіра під контроль. Вони не розуміють, що їх свідоме потурання і заохочення до знищення основ кримінального права обернеться бідною насамперед щодо них самих. Бідною вже наступного порядку, коли правозастосовна практика буде нехтувати не лише окремими ознаками складів злочинів, чи інститутами кримінального права, а Кримінальним кодексом у цілому. Коли ніхто навіть не буде намагатись, як сьогодні, щось кудись «підтягнути», «підкрутити», чи «перекрутити», хоч якось сформулювати чи оформити.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання кримінально-правової характеристики злочину, передбаченого ст. 110-2 КК України, досліджувалися у роботах С. Плецького, В. Драного, Н. Нетеси, М. Рубашенка, Г. Татаренка, Р. Чорного, Р. Шестопалова, О. Бантишева, О. Гайворонського, В. Гацелюка, І. Діордіци, О. Звонарьова, Ю. Луценка, Н. Невідомої, Д. Олейникова, В. Рябчука, К. Сиротова та інші.

Незважаючи на це, питання про способи фінансування і, власне, про зміст поняття «фінансування» лишається мало дослідженим.

У цілому, робиться висновок, про те, що вичерпний перелік способів фінансування неможливо передбачити безпосередньо у кримінальному законі [1, с. 120; 2, с. 13].

Дійсно, мабуть не можливо передбачити у кримінальному законі всі способи фінансування. Однак, ви-

значити об'єктивну сторону фінансування, його зміст все ж можливо. Доказом цього є ст. 5-1 Закону України «Про санкції» де розкривається зміст поняття «фінансування», тоді як об'єктивна сторона кримінального правопорушення передбаченого ст. 110-2 описана у цій нормі лише одним терміном «фінансування».

Між тим, принцип правової визначеності, який передбачає доступність закону, передбачуваність законодавства, правомірні очікування, неможливість зворотної дії законодавства, відсутність покарання без закону все ж вимагає більш деталізованого формулювання об'єктивної сторони «фінансування».

Для прикладу. Стаття 115 КК України, – умисне вбивство. Начебто все зрозуміло. Цими двома термінами можна було би повністю розкрити об'єктивну сторону ст. 115 КК України. Між тим, законодавець все ж вдається до деталізації і описує у згаданій нормі об'єктивну сторону умисного вбивства як протиправне заподіяння смерті іншій людині.

Метою цієї статті є формулювання складу злочину «Фінансування або матеріально-технічне забезпечення діяльності держави-агресора, пов'язаної зі збройною агресією проти України чи окупацією/анексією її територій» та визначення проявів фінансування, які, на думку автора, не охоплюються і не можуть охоплюватися об'єктивною стороною ст. 110-2 КК України. Автор сподівається, що ці напрацювання у подальшому будуть використані при розкритті поняття «фінансування» у Кримінальному кодексі, а також сучасною правозастосовною практикою.

Виклад основного матеріалу. Як зазначає кандидат юридичних наук, прокурор відділу нагляду за додер-

жанням законів органами СБУ та Державної прикордонної служби Дніпропетровської обласної прокуратури Р. Шестопалов «недосконалість юридичної техніки (в частині визначення мети злочину) у поєднанні з недолугістю примітки 1 до цієї статті, на наш погляд, є ознакою дилетантства, популізму та «революційної доцільності» запровадження додаткової норми закону про кримінальну відповідальність, спрямованої на створення уявної видимості боротьби із сепаратистськими настроями в суспільстві. Крім того, на практиці вказані недоліки створюють умови, за яких особу нереально притягнути до відповідальності за цією статтею, якщо вона сама не визнає свою винуватість» [3, с. 307].

Автор не випадково звертає увагу читача на те, кому саме належить вище наведена цитата, – «прокурору відділу нагляду за додержанням законів органами СБУ та Державної прикордонної служби Дніпропетровської обласної прокуратури». Є всі підстави вважати, що Р. Шестопалов добре обізнаний саме у практичній стороні цієї проблематики. На користь цього припущення свідчать також статистичні данні, які наводить Р. Шестопалов. При цьому, звернемо увагу на ту обставину, що цитовану статтю опубліковано 25 серпня 2022 року.

Р. Шестопалов звертає увагу на невелику кількість ухвалених обвинувальних вироків (16), з яких 13 – за фактами фінансування дій, пов'язаних із діяльністю на непідконтрольній українській державі території Донецької та Луганської областей самопроголошених «ДНР/ЛНР», 2 – щодо фінансування дій, пов'язаних із тимчасовою окупацією РФ Кримського півострова, 1 – щодо фінансування дій осіб для їх участі в широкомасштабних акціях протестів у місті Києві поряд з адміністративними будівлями органів центральної влади та їх захо-

плення. Мова йде про період з 2014 року по початок 2022 року.

Таким чином, практика застосування 110-2 КК України до 24.02.2022 стосувалась самопроголошених «ДНР/ЛНР» та тимчасової окупації РФ Кримського півострова.

Що відбулося після початку «повномасштабної агресивної війни, яку Російська Федерація розв'язала і веде проти України та Українського народу» [4]. стосовно предмету – нашого дослідження?

По перше, – відбулись зміни у чинному законодавстві:

03.03.2022 року прийнято Закон України «Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів»:

12.05.2022 року прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності санкцій, пов'язаних з активами окремих осіб», яким внесено зміни до Закону України «Про санкції» у частині стягнення активів іноземних фізичних або юридичних осіб в дохід держави.

14.04.2022 року КК України доповнено статтею 111-2 «Пособництво державі-агресору».

По друге, різко змінилась кількісна та змістовна практика застосування правоохоронними органами ст. 110-2 КК України.

Так, за даними сайту Генеральної прокуратури України у 2019 році обліковувалось 41 кримінальне правопорушення за ознаками ст. 110-2 КК України. У 2020 році – 29, у 2021 році – 46, а от вже у 2022 році згаданих кримінальних правопорушень обліковувалось 246. При цьому, цікаво, що основний приріст облікованих правопорушень у 2022 році відбувся у квітні – серпні. Щомісяця відкривалось близько 30 проваджень. З вересня ди-

наміка облікованих правопорушень повертається до цифри 10 – 14 у місяць.

Хтось скаже, все логічно, – масштаби агресії у 2022 році збільшились, відповідно збільшилась кількість злочинів передбачених ст. 110-2 КК України.

Дозволю собі не погодитись з таким твердженням. Проблема у тому, що після 24.02.2022 відбулись зміни у розумінні правоохоронними органами та деякими судами змісту ст. 110-2.

Зміст ст. 110-2 КК України у порівнянні з періодом між 2014 та 2022 роком значно розширено. Згадане розширення відбулося не завдяки внесенню змін чи доповнень до вказаної норми, а з міркувань щодо необхідності конфіскації російських активів в Україні.

Так, зміст об'єктивної сторони ст. 110-2 КК України, у сучасній практиці, може проявлятися у наступних діях:

1. Громадянин РФ має власність (як правило нерухоме, рухоме майно та грошові кошти) і здійснює підприємницьку діяльність на території України отримує від неї прибуток, сплачує податки на території РФ. Відповідно, така особа здійснює фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України (далі фінансування).

2. Громадянин України має власність (як правило нерухоме, рухоме майно та грошові кошти) на території РФ і здійснює підприємницьку діяльність на території РФ отримує від них прибуток, сплачує податки на території РФ. Відповідно, така особа здійснює фінансування.

3. Особа має власність на території РФ і України, здійснює підприємницьку діяльність на території України та

РФ, отримує прибутки і там і тут. Сплачує податки на території РФ, відповідно здійснює фінансування.

4. Звичайні зовнішньоекономічні операції між господарюючими суб'єктами РФ та України здійснені після 2014 року, наслідком яких також є сплата різного роду податків та зборів на території РФ.

Що спільного у всіх цих ситуаціях? По перше, – інкримінується сплата податків, інших зборів і (або) зовнішньоекономічна діяльність на території РФ. Наявність у відповідних осіб на території України нерухомого, рухомого майна, корпоративних прав та (або) грошових коштів на які можна накласти арешт, передати у АРМА з метою можливої майбутньої конфіскації.

Спробуємо розібратися. Без політики. Тільки норми чинного законодавства України. При цьому, автором буде застосовано системний спосіб тлумачення – це з'ясування змісту норм права у взаємозв'язку з їх місцем і значенням у певному нормативно-правовому акті, інституті, галузі права, праві у цілому. Щоб правильно усвідомити ту або іншу норму права, необхідно врахувати цілу низку інших норм, що регулюють суміжні суспільні відносини.

Перше, що звертає на себе увагу, це та обставина, що ст. 110-2 не має спеціального суб'єкта. Тобто громадянство особи щодо ст. 110-2 не має жодного значення. Інакше кажучи, будь-хто і де би він не знаходився у випадку сплати податків до бюджету РФ вчинює дії передбачені ст. 110-2 КК України. Звичайно, це якщо виходити з логіки, що сплата податків дорівнює фінансуванню.

Відповідно, якщо така особа має активи в Україні, то можна відкривати кримінальне провадження і «рухатись у напрямку цих активів».

Обіцяв без політики. Але, суто юридичне питання до наших правоохоронних органів. Скільки криміналь-

них справ порушено щодо власників відомих європейських компаній (брендів), які по сьогодні успішно працюють на території РФ і на території України (мають тут не дешеvu власність). Чи їх підприємства не сплачують податків на території РФ?

Це питання озвучено лише для того, щоби у контексті ст. 110-2 порівняти суспільну небезпеку дій громадянина РФ, який здійснював підприємницьку діяльність тільки в Україні і сплачував тут всі податки і громадянина Німеччини, який працює і сплачує податки і там і тут.

У цьому контексті, не слід забувати також, що Закон України «Про денонсацію Угоди між Урядом України і Урядом Російської Федерації про уникнення подвійного оподаткування доходів і майна та попередження ухилень від сплати податків» [5] набрав чинності лише 08.06.2022.

Таким чином, громадянин РФ який здійснював господарську діяльність тільки в Україні до 08.06.2022 року сплачував всі податки, у тому числі з дивідендів, тільки в Україні. Між тим, у певні періоди могла виникати різниця у ставках податків в Україні та РФ. Різницю громадянин РФ мав доплатити в бюджет РФ. Однак, це не співрозмірні речі, – сплата податків від господарської діяльності в Україні та доплата можливої різниці між цими податками в РФ.

Отже, сам по собі напрошується не дуже приємний висновок, – держава Україна денонсувала угоду про уникнення подвійного оподаткування з РФ лише 08.06.2022 року, а кримінальну відповідальність за сплату податків на території РФ, як вважають деякі правохоронці та судді, ввела з 2014 року.

Це ж питання стосується і громадян України, які здійснювали підприємницьку діяльність на території

РФ і, відповідно, сплачували всі податки в РФ. Тобто, держава Україна аж до червня 2022 року не заперечувала проти того, щоби громадяни України сплачували податки з підприємницької діяльності в бюджет РФ. При цьому, податки російського бізнесу акуратно зараховувались до бюджету України.

Якщо сплата податків на території РФ це злочин починаючи з 2014 року, то чому угода про уникнення подвійного оподаткування з РФ денонсована лише у червні 2022 року? Питання не політичне. Питання у волевиявленні законодавця. Чи дійсно законодавець доповнюючи у 2014 році Кримінальний кодекс статтею 110-2 розумів під фінансуванням дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України те, що, на сьогодні, розуміє правозастосовна практика?

Маємо відповідь і на це питання. Закон, яким у 2014 році було доповнено КК України статтею 110-2 мав назву: «Про внесення зміни до Кримінального кодексу України щодо кримінальної відповідальності за фінансування **сепаратизму**» [6]. У пояснювальній записці до проекту Закону вказується, що метою і завданням прийняття проекту Закону є забезпечення стабільності в Україні, попередження **протиправної сепаратистської діяльності**.

Я соромлюсь, але запитаю. Та частина правоохоронців та суддів, які у своїх клопотаннях та ухвалах посилаються на російську агресію і одночасно застосовують до фінансування цих дій ст. 110-2, вони, взагалі то визнають збройну агресію РФ проти України? Вони розуміють різницю між діями, вчиненими з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або

державного кордону України і діями спрямованими на повну ліквідацію держави Україна як такої?

Сепаратизм, навіть якщо він активно підтримується зовні і пряма зовнішня агресія це дещо різні речі. І на це прямо вказано у санкціях відповідних статей. Так покарання за ч. 1 ст. 110-1 передбачає позбавлення волі на строк від трьох до п'яти років, за ч. 2 тієї ж статті від п'яти до семи, тоді як покарання за ч. 1 ст. 111-2 «Пособництво державі-агресору» передбачає позбавлення волі на строк від десяти до дванадцяти років. Відчуваєте різницю?

Якщо врахувати, що фінансування будь-яких передбачених КК України дій за своїм змістом є елементарним пособництвом, то не важко зрозуміти, що, законодавець, на сьогодні, проводить межу між пособництвом сепаратистам і пособництвом державі-агресору.

Повернемося до поняття «фінансування» як такого. В решті, сплата податків державі-агресору це ще далеко не весь «позитив» для держави-агресора і відповідно «негатив» для нас. А створення робочих місць? А економічні ланцюги? А ВВП? І так далі. Сплата податків це лише наслідок господарської (і не тільки) діяльності. Якщо держава Україна проти сплати податків українцями на території РФ, тоді, для початку, потрібно встановити кримінальну відповідальність за здійснення господарської діяльності на території чи на користь держави-агресора.

Тоді, все стає на «свої місця» господарська діяльність заборонена, угоду про уникнення подвійного оподаткування скасовано.

Щодо зовнішньоекономічних операції між господарюючими суб'єктами РФ та України. Тут також виникає незручне питання.

Так, заборона ввезення на митну територію України в митному режимі імпорту товарів з Російської Федерації діє в Україні з 9 квітня 2022 на підставі постанови Кабінету Міністрів України № 426. Вивезення товарів з України на митну територію Російської Федерації заборонено постановою Кабінету Міністрів України від 27 вересня 2022 р. № 1076.

Між тим, поставки товарів між РФ та Україною в режимі імпорт або експорт здійснені до вище вказаних дат також визнаються окремими правоохоронцями та суддями як ознаки ст. 110-2 КК України.

У підсумку, можна констатувати, що у нашій «правовій державі» спочатку з'являється кримінальна відповідальність за певні дії, а вже після цього вказані дії прямо забороняються законами, чи підзаконними норматив-правовими актами.

І ще одне питання. Про «правомірні очікування» в контексті принципу правової визначеності. Вибачте за «сарказм», – а чи була можливість у «пересічних юристів» (не політиків) раніше якимось чином здогадатись що зміст фінансування за ст. 110-2 КК України отримає таке трактування?

Так. Була. Перший юридичний «дзвінок» пролунав 12.05.2022 року коли було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності санкцій, пов'язаних з активами окремих осіб», яким внесено зміни до Закону України «Про санкції» [7] у частині стягнення активів іноземних фізичних або юридичних осіб в дохід держави.

У статті 5-1 цього Закону законодавець визначив як одну з форм фінансування діяльності держави-агресора сплату податків, зборів до державного бюджету держави-агресора, якщо загальна сума таких платежів (окрім митних) за останні чотири послідовні податкові

(звітні) квартали перевищує еквівалент 40 мільйонів гривень для юридичної та 3 мільйонів гривень для фізичної особи, визначених за середньозваженим офіційним курсом Національного банку України за той самий період.

Цікаво, що відповідно до п.2 ст. 1 Закону України «Про санкції» санкції, у тому числі вище означена, можуть застосовуватися з боку України по відношенню до іноземної держави, іноземної юридичної особи, юридичної особи, яка знаходиться під контролем іноземної юридичної особи чи фізичної особи – нерезидента, іноземців, осіб без громадянства, а також суб'єктів, які здійснюють терористичну діяльність.

Щодо терористичної діяльності. Держава Україна у 2002 році ратифікувала Міжнародну конвенцію про боротьбу з фінансуванням тероризму [8]. Відповідно до п.1 ст. 2 цієї Конвенції будь-яка особа чинить злочин за змістом цієї Конвенції, якщо вона будь-якими методами, прямо чи опосередковано, **незаконно та умисно** надає кошти або здійснює їх збір з наміром, щоб вони використовувались, або при усвідомленні того, що вони будуть використані, повністю чи частково, для... Статтею 13 передбачено, що жодний із злочинів, зазначених у статті 2, не розглядається для цілей видачі або взаємної правової допомоги як злочин, пов'язаний з податками.

На думку автора, допоки держава Російська Федерація існує як суб'єкт міжнародного права сплата податків та зборів на її території є законною у розумінні Міжнародної конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму.

Крім цього, господарська діяльність, де би вона не здійснювалась, має на меті отримання прибутку, а не сплату податків чи фінансування якихось злочинів. До того ж сплата податків дія не добровільна, а примусова, яка забезпечується державним примусом.

Таким чином, п. 2 ст. 1 Закону України «Про санкції», у частині терористичної діяльності, явно вступає у протиріччя з ратифікованою Україною Міжнародною конвенцією про боротьбу з фінансуванням тероризму. Більше того, якщо сплата податків не розглядається вказаною Конвенцією як фінансування тероризму, то чи достатньо аргументованою є правова позиція про сплату податків як фінансування сепаратизму за ст. 110-2 КК України?

Зміст п. 2 ст. 1 Закону України «Про санкції» викликає і не юридичні сумніви. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення ефективності санкцій, пов'язаних з активами окремих осіб», яким внесено зміни до Закону України «Про санкції» у частині стягнення активів іноземних фізичних або юридичних осіб в дохід держави, набрав чинності 24.05.2022 року.

Останні чотири послідовні податкові (звітні) квартали закінчуються 1 липня 2023 року. Відповідно, держава України з 1 липня 2023 року зможе застосувати санкцію у вигляді стягнення активів іноземних фізичних або юридичних осіб в дохід держави.

Автору щось підказує, що юристи, економісти і іншого роду консультанти багатьох відомих міжнародних компаній «брендів», які ще з тих чи інших причин працюють на територіях РФ та України і мають активи в Україні зараз задаються питанням, – а чи не знаходяться їх активи в Україні під загрозою?

Ми точно все прорахували і впевнені, що з урахуванням всіх ризиків які іноземний бізнес несе в Україні стаття 5-1 Закону України «Про санкції», в частині сплати податків як форми фінансування діяльності держави-агресора, стане стимулом для економічної ізоляції РФ, а не для масового виходу іноземного бізнесу з

території України? Може доцільно хоча б до кінця поточного року зупинити дію статті 5-1 Закону України «Про санкції», в частині сплати податків як форми фінансування діяльності держави-агресора? І зробити це якнайшвидше, поки не розпочалися незворотні процеси виходу іноземного бізнесу з України.

Автор не впевнений, але має надію на те, що хтось у високих державних кабінетах подумав над цим і що у решті, вся ця «компанійщина» про наповнення державного бюджету за рахунок російського і пов'язаного з ним бізнесу не призведе до відомого російського ж прислів'я, – «на зло врагу спалю родную хату». До речі, у Українського народу подібних за змістом прислів'їв нема.

І на завершення невелика ремарка щодо Закону України «Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів».

Шановні слідчі, прокурори, судді! Ви у решті решт розберіться хто є резидентами РФ у розумінні Закону України «Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів» і повиправляєте свої недолугі «кальки», які «гуляють з кабінету у кабінет». Соромно.

Висновки і пропозиції.

1. Слід визнати, що після 24.02.2022 року, тобто після початку повномасштабної агресивної війни, яку Російська Федерація розв'язала і веде проти України та Українського народу у законодавстві України відбулись значні зміни спрямовані на вилучення об'єктів права власності Російської Федерації як держави, яка почала повномасштабну війну проти України, її резидентів, фізичних та юридичних осіб, які своїми діями створи-

ли суттєву загрозу національній безпеці, суверенітету чи територіальній цілісності України (в тому числі шляхом збройної агресії чи терористичної діяльності) або значною мірою сприяли (в тому числі шляхом фінансування) вчиненню таких дій іншими особами.

2. Сплата податків, зборів до державного бюджету держави-агресора як результат господарської діяльності громадян РФ чи України на території РФ чи України не містить ознак будь-якого складу злочину оскільки, по сьогодні, не встановлено жодних законодавчих заборон щодо здійснення господарської діяльності громадян РФ чи України на території РФ чи України.

Крім цього, слід враховувати, що Закон України «Про денонсацію Угоди між Урядом України і Урядом Російської Федерації про уникнення подвійного оподаткування доходів і майна та попередження ухилень від сплати податків» набрав чинності лише 08.06.2022. Відповідно, до 08.06.2022 господарська діяльність громадян РФ чи України на території РФ чи України забезпечувалася та стимулювалася державою Україна та державою-агресором.

3. Стаття 110-2 КК України не може застосовуватись до фінансування дій держави-агресора – Російської Федерації, оскільки прийняття вказаної норми було зумовлено необхідністю попередження протиправної **сепаратистської** діяльності. Між тим, повномасштабна агресивна війна, яку Російська Федерація розв'язала і веде проти України та Українського народу немає нічого спільного з сепаратизмом як за змістом, так і за рівнем суспільної небезпеки.

4. Враховуючи зміст п. 1 ст. 5-1 Закону України «Про санкції», а також відсутність в КК України кримінальної відповідальності за фінансування або матеріаль-

но-технічне забезпечення діяльності держави-агресора, КК України пропонується доповнити статтею 111-3 «Фінансування або матеріально-технічне забезпечення діяльності держави-агресора, пов'язаної зі збройною агресією проти України чи окупацією/анексією її територій» у такій редакції. Фінансування або матеріально-технічне забезпечення діяльності держави-агресора, пов'язаної зі збройною агресією проти України чи окупацією/анексією її територій зокрема шляхом: здійснення пожертв, благодійної, спонсорської допомоги, іншої безоплатної передачі грошових коштів чи іншого майна на користь органів державної влади чи військового управління держави-агресора, юридичних та фізичних осіб, які вчиняють дії чи ухвалюють рішення, зазначені в пункті 1 частини першої статті 5-1 Закону України «Про санкції», або здійснюють фінансування таких заходів, якщо сукупна упродовж року сума таких коштів чи вартість майна становить не менше 750 тисяч гривень за офіційним курсом Національного банку України, або інвестування у державні облігації держави-агресора, якщо сукупна упродовж року сума інвестування становить не менше 3 мільйонів гривень за офіційним курсом Національного банку України – караються позбавленням волі на строк від десяти до дванадцяти років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від десяти до п'ятнадцяти років та з конфіскацією майна або без такої.

5. Зупинити до кінця 2023 року дію статті 5-1 Закону України «Про санкції», в частині сплати податків як форми фінансування діяльності держави-агресора.

Список посилань

1.Нетеса Н.В. Фінансування тероризму та фінансування дій, учинених із метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України: порівняльний аналіз складів злочинів // Вісник Асоціації кримінального права України. – 2018. – № 2 (11). – С. 116-126.;

2.Драний В. В. Кримінально-правова характеристика фінансування тероризму : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право» / В. В. Драний. – Київ : Нац. акад. внутр. справ України. – 2013. – 20 с.;

3.Шестопалов Р.М. Мета злочину за ст. 110-2 КК України як обов'язкова ознака його суб'єктивної сторони // Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. – 2022. – Серія ПРАВО. – Випуск 71. – С. 303-308.

4.Закон України від 03.03.2022 № 2116-IX «Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів» // Голос України. – 06.03.2022. – N 47.

5.Закон України від 22.05.2022 № 2277-IX «Про денонсацію Угоди між Урядом України і Урядом Російської Федерації про уникнення подвійного оподаткування доходів і майна та попередження ухилень від сплати податків» // Голос України. – 07.06.2022. – N 117.

6.Закон України від 19.06.2014 № 1533-VII «Про внесення зміни до Кримінального кодексу України щодо кримінальної відповідальності за фінансування сепаратизму» // Голос України. – 10.07.2014. – N 129.

7.Закон України «Про санкції» від 14.08.2014 №1644-VII // Голос України. – 11.09.2014. – N 173.

8.Закон України 12.09.2002 № 149-IV «Про ратифікацію Міжнародної конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму» // Голос України. – 2002, 10.09.2002. – N 185.

References

1.Netesa N.V. Financing of terrorism and financing of actions committed with the aim of violent change or overthrow of the

constitutional order or seizure of state power, change of territory boundaries or state border of Ukraine: comparative analysis of crimes // Bulletin of the Criminal Law Association of Ukraine. – 2018. – No. 2 (11). – P. 116-126.

2.Draniy V. V. Criminal and legal characteristics of terrorism financing: autoref. thesis for obtaining sciences. candidate degree law Sciences: spec. 12.00.08 «Criminal law and criminology; criminal executive law» / V. V. Draniy. – Kyiv: National. Acad. internal affairs of Ukraine. – 2013. – 20 pp.

3.Shestopalov R.M. The purpose of the crime under Art. 110-2 of the Criminal Code of Ukraine as a mandatory sign of its subjective side // Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. – 2022. – Series RIGHT. – Issue 71. – P. 303-308. 4.Law of Ukraine dated 03.03.2022 No. 2116-IX «On the Basic Principles of Forcible Expropriation of Property Rights of the Russian Federation and its Residents in Ukraine» // Voice of Ukraine. – 06.03.2022. – No. 47.

5.Law of Ukraine dated May 22, 2022 No. 2277-IX «On denunciation of the Agreement between the Government of Ukraine and the Government of the Russian Federation on the avoidance of double taxation of income and property and prevention of tax evasion» // Voice of Ukraine. – 07.06.2022. – No. 117.

6.Law of Ukraine dated June 19, 2014 No. 1533-VII «On Amendments to the Criminal Code of Ukraine Regarding Criminal Liability for Financing Separatism» // Voice of Ukraine. – 10.07.2014. – No. 129.

7.Law of Ukraine «On Sanctions» dated August 14, 2014 No. 1644-VII // Voice of Ukraine. – 11.09.2014. – No. 173.

8.Law of Ukraine 12.09.2002 No. 149-IV «On Ratification of the International Convention on Combating the Financing of Terrorism» // Voice of Ukraine. – 2002, 10.09.2002. – No. 185.

Hryhoriy NOVYTSKYI – Doctor of Law, Professor, National Service Academy Security of Ukraine (Kyiv)

E-mail: Blesna67@ukr.net

ORCID: 0000-0002-3073-369X

Mychailo STYRANKA – Doctor of philosophy, Lawyers' union «Standard» (Lviv) *Email: Styrankamb@gmail.com*

ORCID: 0000-0001-6400-4615

Application of the Criminal Code of Ukraine for PR purposes (on the example of its article 110-2)

Abstract. *The article is devoted to the study of the financing of actions committed for the purpose of violent change or overthrow of the constitutional order or seizure of state power, change of territory or state border of Ukraine. The author substantiated that the implementation of economic activity by citizens of Ukraine on the territory of the Russian Federation and the payment of taxes to the budget of the Russian Federation, as well as the implementation of economic activity by citizens of the Russian Federation on the territory of Ukraine with the subsequent payment of taxes on the territory of the aggressor country, today, does not contain signs of the composition of the crime provided for in Article 110-2 of the Criminal Code of Ukraine. On the basis of this, recommendations were made regarding changes and additions to the current legislation of Ukraine, in particular regarding additions to the current Criminal Code of Ukraine, Art. 111-3 «Financing or logistical support of activities of the aggressor state related to armed aggression against Ukraine or occupation/annexation of its territories.»*

Key words: *taxes, economic activity, financing, violent change or overthrow of the constitutional order, seizure of state power, change of territory or state border, sanctions, aggressor state, full-scale aggressive war.*

Стаття надійшла до редакції 20.10.2023 р.

© Григорій НОВИЦЬКИЙ, Михайло СТИРАНКА, 2023 р.